

ВИСОКА ШКОЛА ЗА ВАСПИТАЧЕ
СТРУКОВНИХ СТУДИЈА
АЛЕКСИНАЦ

КЊИГА РЕЗИМЕА

Конференција
„ВАСПИТАЧ У 21. БЕКУ“

**ЗНАЧАЈ КОМПЕТЕНТНОСТИ
ВАСПИТАЧА ЗА КВАЛИТЕТ
ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА
ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА**

Алексинач

2019.

Издавач:

Висока школа за васпитаче струковних студија

Пиварска б.б.

18220 Алексинац

www.vsvaspitacka.edu.rs

skolazavaspitace@mts.rs

тел: 018 – 800 420

За издавача:

др Милутин Ђуричковић

Књигу резимеа приредио:

др Предраг Јашовић

Техничка обрада:

Славиша Петровић

Тираж:

80 примерака

Штампа:

„Свен“, Ниш

ЗНАЧАЈ КОМПЕТЕНТНОСТИ ВАСПИТАЧА ЗА КВАЛИТЕТ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

1. Кључне компетенције за развој професионализма васпитача,
2. Међусобна условљеност физичког, интелектуалног и емоцио-социјалног развоја детета,
3. Партиципација деце и комуникација у васпитно-образовном раду предшколске установе,
4. Социокултурни системи као извор садржаја васпитно-образовног програма.

* Примери добре педагошке праксе – биће прикључени одговарајућим темама.

Трајање реферата и дискусија

Због великог броја учесника, време излагања реферата ограничено је на 10 минута.

Учешће у дискусији ограничено је од 3 до 5 минута. У току једне сесије један дискусант може узети учешће само једанпут. Изузетно, председавајући може одобрити поновно јављање за дискусију у трајању од 3 минута. Аутори реферата и остали учесници поменути у дискусији имају право на одговор у трајању од 3 минута.

Право учешћа у дискусији имају сви учесници Конференције.

Напомена

Домаћин и организатор XIV Конференције „*Васпитач у 21. веку*“ је Висока школа за васпитаче струковних студија у Алексинцу.

Отварање и затварање скупа одвијаће се у хотелу „Моравица“ у Сокобањи. Реферати са скупа биће штампани у посебном Зборнику радова. Обезбеђена је техничка подршка учесницима за потребе излагања. Предвиђено је да Конференција ради пленарно или у сесијама (орално и постер), у зависности од потребе и других околности. Организатор задржава право евентуалне измене програма рада.

САДРЖАЈ

Пленарна излагања

Славица Шевкушић	
Значај комуникацијске компетентности васпитача задечји социјални и емоционални развој	11
Мирјана Стакић	
Значај комуникацијских компетенција за професионални развој васпитача	12
Сандра Бацковић	
Стандарди компетенција васпитача и њиховог професионалног развоја	13

Прва сесија

Христо Петрески, Ана Петреска	
Улога и значај васпитача у раду са децом са посебним потребама	15
Махмут Челик	
Историјски развој дечје књижевности у Турској	15
Evgeniya Topolska	
Study of methodical competence in the preparation of students in pedagogy of native language in kindergarten	16
Звездан Арсић, Татјана Радојевић	
Актуелни проблеми образовања васпитача	17
Љиљана Станков, Мира Јовановић	
Оквири компетенција васпитача – предуслов професионализације васпитача за друштво знања	18
Весна Минић	
Васпитач и предшколска установа у контексту дечијег развоја...18	
Татјана Радојевић, Звездан Арсић, Татјана Компировић	
Значај комуникације и комуникацијске компетентности васпитача за успешан васпитно-образовни рад са децом предшколског узраста	19
Небојша Будимировић, Наташа Старчевић	
Улога васпитача у подстицању креативности деце кроз почетно математичко образовање	20

Светлана Карић	
Образовање васпитача и стање предшколског васпитања у Србији	21
Љиљана Стошић Михајловић	
Струковно образовање и тржиште рада	21
Весна Краварушић	
Ка професионализму у предшколској установи	22
Анкица Симона Ковачевић	
Демократичност као принцип предшколског васпитања и образовања	23
Александра Милошевић	
Планирање личног професионалног развоја васпитача у циљу рефлексije на праксу	23
Милош Насковић	
Компетенције васпитача у процесу ликовног васпитања и образовања деце предшколског узраста	24
Слободанка Миладиновић, Далиборка Живковић	
Доживотно образовање једна од кључних компетенција у савременом образовању	25
Валентина Милачић	
Фактори који утичу на компетенције васпитача	25
Милан Миљковић	
Ка педагошкој стварности човекољубивости – индикативни постулати штајнер – валдорф васпитне философије	26
Марија Секулић, Драгана Аритоновић	
Стручно усавршавање васпитача као потреба повећања компетентности у васпитно-образовном раду	27
Сузана Лазаревић, Весна Алексић	
Улога васпитача у корелацији различитих уметности код деце предшколског узраста	28
Драгана Љубисављевић	
Наставник 21. века	28

Друга сесија

Радован Антонијевић	
Интелектуално и естетско васпитање као чиниоци развоја креативности код деце	30

Љубиша Златановић	
Узајамна повезаност раног развоја појма о себи са другим аспектима развоја детета.....	31
Кристина Крстић, Марија Лукић	
Подстицај целовитог развоја детета у средини усмереној на повезивање различитих садржаја	32
Драгана Фрфулановић, Милена Савић	
Савремена уметност и дизајн у интерактивној настави кроз дигиталне медије	32
Небојша Цветковић, Љиљана Јовчић, Јована Цветковић	
Игра као подстицај развоја fine моторике и интелигенције деце раног узраста.....	33
Оља Милошевић, Марина Цветковић	
Модерно образовање – конструктивистички приступ	34
Фадил Еминовић, Јелена Николић	
Социјално понашање ученика са инвалидитетом и сметњама у развоју на настави физичког васпитања	34
Маринела Шћепановић	
Двоструко изузетна деца	35
Ивана Вељковић	
Метакогнитивне активности и њихов развој код деце предшколског узраста	36
Радмила Миладинов	
Значај и улога васпитача у развијању математичког сазнања у интегрисаном приступу учењу предшколског детета	37
Сашка Радујков	
Важност једнаког интелектуалног, физичког и емоцио-социјалног развоја код детета	38
Мирослава Нинковић	
Утицај драмске уметности на међусобну условљеност физичког, интелектуалног и емоцио-социјалног развоја детета	38
Вукица Павловић, Марина Јовановић	
Утицај социокултурног контекста на формирање појма о себи код деце предшколског узраста.....	39

Трећа сесија

Радмила Ђурић	
Комуникацијски интеракцијски приступ у развоју говора.....	41

Далиборка Поповић	
Комуникацијске компетенције наставника за остваривање партнерских односа у васпитном процесу	41
Сашо Огненовски	
Креативни аспект комуникације детета и васпитача у предшколском узрасту	42
Александра Андрић, Тамара Добрић, Илинка Мушкикић Поповић	
Појам и значај вербалне комуникације у предшколској педагошкој интеракцији	43
Марија Нешић, Милена Живић	
Асертивна комуникација	44
Анита Пешић	
Бајка друга мајка	44
Јелена Михајловић, Душан Мијајловић	
Учешће деце у промени простора вртића	45

Четврта сесија

Миомир Милинковић, Драгана Обрадовић-Гавриловић	
Књижевно дело у функцији едукације и социјализације деце предшколског узраста	46
Бранкица Бојовић	
Мит о дракули из визуре Мариус Мирчеа Крисана	46
Милутин Ђуричковић	
Фолклор и књижевност за децу	47
Биљана Марковић, Марија Степановић	
Приредба као одраз квалитета рада васпитача	47
Олгица Анђелковић	
Перцепција родитеља о актуелној и пожељној сарадњи са васпитачима	48
Аница Павловић, Тања Црнчевић	
Рад деце на пројекту	48
Виолета Николић, Милена Станковић	
Здрави стилови живота деце предшколског узраста	49
Ана Славковић	
Сагоревање код професионалаца у области менталног здравља..	49
Миланка Гачевић, Драгана Гашић	
Вртић као отворен и успешан систем подршке деци са аутизмом	50

Татјана Крповић	
“Посланица игуману Спиридону” Свети Сава	51
Ненад Накић, Драгана Фрфулановић Шомођи	
Пројектна настава као вид учења и стицања сазнања	
о знаменитостима свог краја	51
Далиборка Живковић, Слободанка Миладиновић	
Грађење квалитета културе вртића као заједнице која учи кроз	
остваривање циљева образовне и популационе политике	52
Бранислава Петрашков Мучалов, Мелинда Симић	
Маја Радишић, Светлана Блажин	
У току са изазовима савременог технолошког доба	
на релацији васпитач-дете-родитељи	52
Татјана Ристивојевић, Јасмина Боуали Станојковић	
Грађење културе вртића	53
Ана Стошевски	
Фактори који утичу на развој и идентификацију даровитости	
код деце предшколског узраста	54
Данијела Рајић	
Etwinning пројекти у учењу страног језика на раном узрасту	55
Сања Малинић Углик	
Оспособљеност учитеља за примену рачунара у настави.....	55

ПЛЕНАРНА ИЗЛАГАЊА

Славица Шевкушић

Институт за педагошка истраживања
Београд

ЗНАЧАЈ КОМУНИКАЦИЈСКЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ ВАСПИТАЧА ЗА ДЕЧЈИ СОЦИЈАЛНИ И ЕМОЦИОНАЛНИ РАЗВОЈ

Један од главних развојних задатака у раном детињству јесте да дете научи ефикасно да комуницира, односно да развија вештине разумевања других и вештине изражавања мишљења и осећања како би могло да успоставља и одржава интерперсоналне односе са одраслима и другом децом. Довољно развијена комуникацијска компетентност у психолошко-педагошкој теорији и пракси сматра се главним предусловом за каснији успех деце у школи. Породица је прва социјална средина у којој дете развија своје сопствене облике и моделе комуникације у непосредној интеракцији са члановима породице. Поласком у предшколску установу дете се сусреће са другачијим репертоаром комуницирања. Структура комуникације у предшколској установи значајно се разликује од оне у породици, пре свега, у томе што се сфера комуникације проширује и мења се социјално-емоционална клима. Резултати истраживања о квалитету предшколског васпитања јасно показују да је компетентност васпитача један од најважнијих фактора тог квалитета. Важност улоге васпитача произлази, пре свега, из чињенице да је у предшколском узрасту учење по моделу најзаступљенији и најефикаснији облик социјалног учења. Рад са малом децом захтева широк распон компетенција, од којих је комуникацијска компетентност васпитача једна од кључних предуслова за даљи развој и унапређивање дечјих социјалних и емоционалних компетенција.

Комуникацијска компетентност је мултидимензионални конструкт и подразумева знања, вештине и ставове који су неопходни за креирање адекватне социјално-емоционалне климе у групи. Поред познавања општих правила успешног комуницирања од васпитача се, између осталог, очекује да: пажљиво и стрпљиво слуша децу; јасно се изражава и прилагођава свој начин комуницирања индивидуалним потребама и способностима деце; путем вербалних и невербалних порука саопштава интересовање и бригу за свако дете; често охрабрује и по-

хваљује дечји труд и напредак; подстиче децу да препознају и изражавају своја осећања, интересовања и потребе, итд. Стога, важно је да се васпитачи током иницијалног образовања и континуираног професионалног усавршавања упознају са различитим моделима комуникације и стратегијама подстицања дечјег социјалног и емоционалног развоја, као и да кроз различите облике учења усавршавају своју комуникацијску компетентност.

Кључне речи: комуникацијска компетентност васпитача, социјални и емоционални развој деце, учење по моделу, вештине комуникације, предшколска установа.

Мирјана Стакић
Педагошки факултет
Ужице

ЗНАЧАЈ КОМУНИКАЦИЈСКИХ КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНИ РАЗВОЈ ВАСПИТАЧА

У раду се указује на значај комуникацијских компетенција за професионални развој васпитача. Комуникацијске компетенције се сагледавају као сложени систем повезаних језичких знања, умења и вредности неопходних за стицање комуникацијске компетентности. У том оквиру, посебно се разматра значај и улога лингвистичке компетенције. Међутим, познавање лингвистичке компетенције и језичког знања на нивоу граматике (фонетике и фонологије, морфологије, лексикологије и синтаксе) не гарантује успешност када је реч о његовој примени у пракси. Поседовање лингвистичке компетенције, као и других ужих комуникацијских компетенција, попут реторичке, социолингвистичке, прагматичке, само су неки од неопходних услова за стицање комуникацијске компетентности васпитача. Комуникацијска компетентност се израђује у процесу чије развијање захтева системски приступ који ће га подржати и не може се изједначити са комуникацијским компетенцијама. Основа тог процеса се успоставља кроз иницијално образовање у коме је, уместо нагомилавања теоријског језичког знања и сегментираних језичких вештина које улазе у састав комуникацијских компетенција, неопходно развијати језичка знања кроз осећај за језик и истраживање и преиспитивање различитих видова језичке теорије и комуникативне праксе. Васпитач мора бити оспособљен да, у зависности од подручја деловања, планираних циље-

ва, исхода и вредности, самостално истражује, проналази и комбинује различите језичке ресурсе и што адекватније их употребљава у пракси. Овакав приступ захтева континуирано усавршавање и један је од услова професионалног развоја васпитача.

Кључне речи: комуникацијске компетенције, језичко знање, лингвистичка компетенција, васпитач, професионални развој васпитача.

Сандра Бацковић

Завод за унапређивање образовања и васпитања
Београд

СТАНДАРДИ КОМПЕТЕНЦИЈА ВАСПИТАЧА И ЊИХОВОГ ПРОФЕСИОНАЛНОГ РАЗВОЈА

У излагању се истиче значај начина на који је донешен документ Стандарди компетенција васпитача и њиховог професионалног развоја, његова функција, међусобна условљеност димензија знања, умења и вредности датих у документу, као и његова улога у покретању рефлексije. Стандарди почивају на усклађености са свим кључним документима у области предшколског васпитања и образовања, као и укључености свих представника предшколства у Србији, кроз различите облике консултовања. Његов значај се види у томе да васпитачима, онима који раде са њима, али и представницима теорије и образовне политике помогне у креирању начина како да се досегне компетентност дата у документу. Компетентност васпитача је одређена кроз три подручја: компетентност васпитача у непосредном раду са децом, компетентност васпитача за развијање сарадње и заједнице учења и компетентност васпитача за развијање професионалне праксе, при чему су у оквиру сваке налазе компетенције дате кроз димензије знања, умења и вредности. Кључна улога стандарда је у покретању рефлексije у односу на саму праксу, као и на виђење предшколског васпитања и образовања.

ПРВА СЕСИЈА

Христо Петрески, Ана Петреска

Институт за науку, алтернативу, културу и уметност
Скопље (Македонија)

УЛОГА И ЗНАЧАЈ ВАСПИТАЧА У РАДУ СА ДЕЦОМ СА ПОСЕБНИМ ПОТРЕБАМА

Васпитач је кључна личност у раду са децом са посебним потребама, јер он је увек конкретно и директно најближе и у непосредном контакту са њима, као да је њихов лични асистент, па у неку руку и родитељ, док се деца налазе у обданишту. Притом, васпитачи имају не само велику и значајну улогу, већ и примарну и незаобилазну функцију и одговорност. Деца су остављена, доверена и препуштена управо васпитачима као кључним, образованим, озбиљним, главним и доминантним васпитним субјектима. Деца као сунђер и лакмус упијају прве речи, знања, информа-ције из живота и околине, сазнају и упоређују предмете и дешавања из окружења. Вртић је њихов други дом, ту се они друже и социјализују, а то је посебно битно за децу са посебним потребама о којима васпитач треба да стручно зна и уме како да се понаша са овом посебном, специфичном и рањивом категоријом деце. Деца са посебним потребама у обданишту треба да буду равноправни и неодвојиви са својим вршњацима, а васпитачи ипак, морају и требају у том колективном и индивидуалном инклузивном процесу и поступку показати више толеранције, стрпљења, вештине, сналажљивости и интерактивног умећа.

Кључне речи: посебне потребе, деца, обданиште, инклузија, интеракција.

Махмут Челик

Универзитет „Гоце Делчев“, Штип (Македонија)

ИСТОРИЈСКИ РАЗВОЈ ДЕЧЈЕ КЊИЖЕВНОСТИ У ТУРСКОЈ

Дечја књижевност обухвата радове намењене деци. Ови радови су написани дјечјим језиком и садрже дечји смер. Кад говоримо о њиховом утицају, рекли бисмо да оживљавају дететов дух, дају

смернице дететовог срца и погледа, повећавају животну снагу, помажу у упознавању живота, развијају језик итд.

Прва дела дечје књижевности широм света су успаванке и приче које су причале старије особе. Причавање тих прича била је главни метод вековног преношења традиције и веровања. Ови радови, испричани у то време, били су намењени старијим особама, али деца су са задовољством слушала, односно показала велико занимање за њих. Међу првим представницима светске дјечје књижевности налазе се имена Шарл Перо, Ла Фонтене, Жан Жак Русо и Карло Колоди.

Као што је случај са светском дечјом књижевношћу, тако и у Републици Турској, први примери ове литературе потичу из усменог предања. Говор, успаванке, поезија, приче, епизоде на које се наишло у периоду пре Танзимата (период реформи у Републици Турској) су заправо врсте које потичу из периода преноса усмене традиције. Прва дела намењена деци појавила су се у време Танзимата, односно дела која садрже песме и кратке приче о животињама, преведене са француског на турски језик.

Кључни речи: дечије литературе, Турска, деца, представници.

Evgeniya Topolska

St Cyril and St Methodius University of Veliko Turnovo
Vratsa (Bulgaria)

STUDY OF METHODOICAL COMPETENCE IN THE PREPARATION OF STUDENTS IN PEDAGOGY OF NATIVE LANGUAGE IN KINDERGARTEN

The paper presents the results of a study conducted among undergraduates in the Pre-school Pedagogy and Foreign Language bachelor degree course at Vratsa Branch of St Cyril and St Methodius University of Veliko Turnovo. Based on theoretical examinations, methodology competencies which students must possess in Pedagogics of Native Language (Bulgarian) at kindergarten. A survey of students' methodology competencies has been conducted and conclusions have been drawn regarding future instruction of students.

Keywords: methodology competencies, Pedagogics of Native Language (Bulgarian) at kindergarten.

Звездан Арсић
Татјана Радојевић
Филозофски факултет
Косовска Митровица

АКТУЕЛНИ ПРОБЛЕМИ ОБРАЗОВАЊА ВАСПИТАЧА

Најважнија улога предшколског васпитања и образовања је да се кроз квалитетно и пажљиво праћење сваког детета у добро структурираним условима социјалног и материјалног окружења оно оснажи да се развије до својих оптималних нивоа, поштујући природу целовитог учења и развоја. У складу са тим, поставља се питање компетентности, односно стручне оспособљености васпитача за успешну реализацију активности васпитно-образовног рада у предшкклским установама. Анализа наставних планова и програма, односно предмета и садржаја који се изучавају на високошколским установама за образовање васпитача указује да не постоји системска усаглашеност у предметима и општим циљевима којима се тежи, без обзира на чињеницу што је посао васпитача свуда исти, или би, бар, требао да буде.

Такође, резултати бројних истраживања који су за циљ имали утврђивање ставова васпитача о квантитету и квалитету изучаваних наставних са-држаја, упућују на закључак, да васпитачи током иницијалног обра-зовања нису у довољној мери оспособљени за успешну реализацију ва-спитно-образовних активности у предшколским установама. Уважава-јући претходно наведене захтеве, констатације и закључке, главна пажња у раду биће усмерена на проблеме образовања васпитача који се односе на комуникационе компетенције, компетенције за примену ин-формационе и савремене образовне технологије, као и компетенције за рад са децом са тешкоћама у развоју и учењу и даровитом децом.

Кључне речи: предшколске установе, васпитачи, деца, иницијално образовање, компетенције.

Љиљана Станков, Мира Јовановић
Висока школа струковних студија за васпитаче, Шабац

ОКВИРИ КОМПЕТЕНЦИЈА ВАСПИТАЧА – ПРЕДУСЛОВ ПРОФЕСИОНАЛИЗАЦИЈЕ ВАСПИТАЧА ЗА ДРУШТВО ЗНАЊА

У овом раду се анализирају оквири компетенција васпитача као један од предуслова за професионални развој компетентних васпитача за друштво знања . Разматрају се педагошке, психолошке, методичке и радне компетенције васпитача и могућност њиховог позитивног утицаја на дечји развој у центрима интересовања за упознавање околине. Такође, као значајан фактор, разматра се и питање методичке компетентности васпитача за област методике упознавања околине, односно методичка оспособљеност васпитача за реализацију активности у центрима интересовања. Друштво знања поставља све комплексније захтеве васпитачима. У којој мери се васпитачи осећају методички компетентни за реализацију активности у центрима интересовања за упознавање околине? У раду ће бити приказани резултати добијени истраживањем (2017), у којем су испитани васпитачи (N=100) у предшколским установама у Ваљево и Лозници. Циљ истраживања је био да се утврде методичке компетенције васпитача и њихова спремност на унапређивање и стицање нових компетенција. На основу одговора испитаника, а који се тичу процене методичких компетенција, може се закључити да су васпитачи мотивисани за унапређивање компетенција, свесни да је професионално усавршавање неопходно да би се прилагодили захтевима друштва знања.

Кључне речи: компетенције, васпитач, професионализација, друштво знања.

Весна Минић
Учитељски факултет, Лепосавић

ВАСПИТАЧ И ПРЕДШКОЛСКА УСТАНОВА У КОНТЕКСТУ ДЕЧИЈЕГ РАЗВОЈА

Полазећи од става да је васпитач призма кроз коју се прелама целокупни васпитно-образовни процес у предшколској установи, његов значај, улоге и задаци бивају све сложенији и актуелнији за проу-

чавање. Важан задатак савременог васпитача је стварање атмосфере у којој се сви учесници васпитног процеса осећају пријатно и имају изражену потребу за активношћу. Од њега се очекује да поседује људске квалитете, буде спреман за игру и сарадњу са децом, и свима који на било који начин учествују у васпитно-образовном процесу, односно да буде компетентан и искористи своја знања и вештине у правцу оптималног дечијег развоја. Стварање подстицајне средине за учење, као и обезбеђивање дидактичког материјала за рад са децом, представља свакодневни изазов са којим се сусреће одговоран васпитач. Припрема васпитача да у предшколским установама преузму нове професионалне иницијативе, подразумева њихову спремност да остварују нове улоге на свим нивоима рада установе.

Основна функција предшколских установа огледа се у задовољавању развојних потреба деце раног узраста, у које спадају потреба за социјализацијом, васпитањем и образовањем, које се остварују програмираним садржајима васпитно-образовног карактера. Отвореност према споља и према унутра је савремена тенденција у развоју предшколског васпитања и образовања, која подразумева успешну сарадњу са свим релевантним факторима васпитно-образовног процеса, у функцији квалитетног дечијег когнитивног, социјалног и емотивног развоја.

Кључне речи: васпитач, компетенције, предшколска установа, деца, рани узраст.

Татјана Радојевић, Звездан Арсић, Татјана Компировић
Филозофски факултет
Косовска Митровица

ЗНАЧАЈ КОМУНИКАЦИЈЕ И КОМУНИКАЦИЈСКЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ ВАСПИТАЧА ЗА УСПЕШАН ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНИ РАД СА ДЕЦОМ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

У раду се разматрају најбитна обележја комуникационог процеса, тј. шта је то што омогућава да васпитач комуницира са васпитаником на успешан начин. Резултат успешног рада васпитача зависи од његове комуникацијске компетентности и комуникације са васпитаником као јединком и са свим васпитаницима као групом. У раду је пажња усмерена на варијабле комуникацијске компетентности васпи-

тача, које су важне за интеракцију васпитач-васпитаник. У питању су две групе индивидуално одређених варијабли, когнитивне и интеракцијске кроз које се артикулише степен комуникацијске компетентности васпитача у комуникацији са васпитаницима.

Кључне речи: комуникација, комуникацијска компетентност, васпитач, васпитаник.

Небојша Будимировић, Наташа Старчевић
Висока школа струковних студија за васпитаче
Шабац

УЛОГА ВАСПИТАЧА У ПОДСТИЦАЊУ КРЕАТИВНОСТИ ДЕЦЕ КРОЗ ПОЧЕТНО МАТЕМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

Креативност се често дефинише као особина коју поседују надарена деца и представља граничну линију између талентованих и просечно развијених предшколаца. Поштујући ову дистинкцију, аутори који се баве проучавањем креативности говоре о креативним и некреативним предшколцима и на тај начин „упадају“ у замку педагошког детерминизма, не допуштајући деци да развијају способности и вештине које су још увек „успаване“ – за чији развој постоје предиспозиције, али од компетенција васпитача да препозна рано испољавање особина детета које реферишу на креативност, зависи да ли ће се и у којој мери оне и развити. Дивергентно мишљење се често користи синонимно за креативност. За васпитно-образовну праксу је веома актуелно размотрити на који начин би било могуће развијати дивергентно мишљење код предшколаца кроз активности из области математике. У раду покушавамо да укажемо на значај методичких компетенција васпитача за подстицање креативности деце употребом својеврсног методског поступка. Овај поступак се односи на коришћење задатака отвореног типа који би били противтежа задацима затвореног типа – оним задацима који су претежно заступљени у радним листовима намењеним деци предшколског узраста.

Кључне речи: методичке компетенције васпитача, креативност, почетно математичко образовање, задаци отвореног типа.

Светлана Карић
Висока школа струковних студија за васпитаче
Шабац

ОБРАЗОВАЊЕ ВАСПИТАЧА И СТАЊЕ ПРЕДШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА У СРБИЈИ

У овом раду је извршена анализа праксе образовања васпитача у Србији. Циљ рада је да укаже како образовање васпитача има изузетан утицај на квалитет предшколског васпитања и образовања. Наглашавање потребе квалитетног и ефикасног оспособљавања васпитача, условљено је чињеницом о значају раног васпитања и образовања деце. У оквиру, ове анализе садашњег стања предшколског васпитања и образовања, сагледавају се и одговори на питања, какви су нам професионалци потребни и са којим компетенцијама.

Кључне речи: квалитет, образовање васпитача, професионалне улоге и компетенције, предшколско васпитање.

Љиљана Стошић Михајловић
Висока школа примењених струковних студија
Врање

СТРУКОВНО ОБРАЗОВАЊЕ И ТРЖИШТЕ РАДА

Према свом положају у друштвеном систему, образовање и запошљавање не спадају у област социјалне заштите, ипак, у питању су области које обезбеђују веома значајне социјалне услуге грађанима. Образовање у општем случају, посебно струковно, има утицај на положај као и на вероватноћу запошљавања у струци. Доступност струковног образовања у Србији и могућност проналажења посла у струци тема је анализе овог рада. Економске тенденције у претходном период условиле су повољне пословне резултате у Републици Србији, што је имало директан утицај на тржиште рада кроз повећање тражње за радном снагом и порастом запослености.

Кључне речи: струковно образовање, тржиште рада, Стратегија запошљавања.

Весна Крварушић

Висока школа за васпитаче струковних студија, Алексинац

КА ПРОФЕСИОНАЛИЗМУ У ПРЕДШКОЛСКОЈ УСТАНОВИ

Једна од класификација указује на три групе занимања: класичне професије (лекари, правници, професори), професије настале у доба индустријализације (инжињери) и парапрофесије (учитељи, медицинске сестре). Оваква подела је условљена јасно ограниченим пољем деловања, акумулираним фондом знања ослоњеним на научно-теоријско знање за дату област, дужином школовања, стеченим ауторитетом заснованом на знању, нивоом самосталности у одлучивању, нивоом зависности од бирократије и дужином друштвеног препознавања професије. Професионализам, као компетентност осигурана образовањем, често и лиценцом, уз кооперативни, узајамно подржавајући однос, тумачи се као вредност битна за стабилност друштвених система. Од Веберовог професионалног чиновника (школованог, стручног, специјализованог елемента бирократског система), до професионализма у данашњем значењу, многи инструменти менаџмента, као што су организациона мрежа, стандарди, поступци, процедуре, рационалност, контролни механизми који су се показали као ефикасни, уграђени су током процеса глобализације и глобализма у рад институција са циљем достизања нивоа професионализма. Да стручњаци у области образовања и васпитања на тлу Европе још нису достигли друштвено очекивани ниво професионализације, говоре многа донесена документа Европске уније, ОЕЦД, израђена у циљу подизања квалитета рада. Сва обухватају професионално уса-вршавање као доживотну категорију усмерену на развијање и одржање професије. Очекује се да, поред формално високог образовања, теоријских и практичних знања, специјализованости, кадар у васпитању и образовању буде спреман да доноси одлуке засноване на добром по-знавању феномена учења и дизајнирању процеса у коме се учење деце и ученика најефикасније остварује, уз антиципацију последица и критичко сагледавање спроведених активности. За „младо“ занимање васпитач у предшколској установи, предстоји дуг пут до достизања професионализма, као статусног уређења професије. Но, за овакву очекивану промену је потребно много више од законске регулативе.

Кључне речи: професионализам, професионалност, васпитач, професионални развој, компетенције.

Анкица Симона Ковачевић

Висока школа за васпитаче струковних студија, Алексинац

ДЕМОКРАТИЧНОСТ КАО ПРИНЦИП ПРЕДШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА

У правцу развијања квалитета предшколског васпитања и образовања, Законом су дефинисана начела (као смернице у раду и пракси предшколства) којих има пет, и то: доступност, демократичност, отвореност, аутентичност и развојност. Сви ови принципи чине полазне основе у креирању и дефинисању стандарда компетенција васпитача. У овом раду жеља је да се посебно осветли питање демократичности, њене специфичности и елементи посматрани кроз призму знања, умења и вредности. Као битан елемент демократичности уважавање потреба и права деце и породице у фокусу су овог рада, са посебним освртом на децу са сметњама у развоју. Знања о раду са породицом подразумевају умења васпитача да сагледава потребе породице у својој локалној заједници, посебно из осетљивих друштвених група, како би изградили двосмерну сарадњу усмерену на најбољи интерес детета.

Кључне речи: демократичност, деца са сметњама у развоју, породица.

Александра Милошевић

Висока школа за васпитаче струковних студија, Алексинац

ПЛАНИРАЊЕ ЛИЧНОГ ПРОФЕСИОНАЛНОГ РАЗВОЈА ВАСПИТАЧА У ЦИЉУ РЕФЛЕКСИЈЕ НА ПРАКСУ

Професионални развој васпитача представља континуирани процес који обухват активности као што су менторство, рефлексивна пракса, самоусавршавање, самопраћење и самооцењивање, индивидуална и групна промишљања о сопственим искуствима и сл. Професионални развој утиче на повећање квалитета подучавања и учења, али и на успешност рада прешколске установе у целини. Овакав вид развоја покреће, пре свега, васпитно-образовно особље обезбеђујући, не само осећај припадности одговарајућој заједници образовања, већ и заједничку визију у погледу побољшања која ће у будућности бити неопходна. Предуслови за континуирани професионални развој васпитача су: образовни систем који омогућава и подржава професионални развој, професионална и лична аутономија васпитача, испољавање креа-

тивности и иницијативе у имплементацији промена, васпитно-образовни процес усмерен на дете, тимски рад приликом планирања, припреме, реализације и анализе васпитно-образовног процеса, сарадња са родитељима и локалном заједницом, континуирана процена и самопроцена сопственог рада, као и напредовање у професији које може бити стимулисано на различите начине.

Кључне речи: компетенције васпитача, професионални развој, професионални портфолио, рефлексивност, напредовање у струци.

Милош Насковић

Висока школа за васпитаче струковних студија
Алексинач

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТАЧА У ПРОЦЕСУ ЛИКОВНОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Стручна оспособљеност васпитача је од круцијалне важности за планирање, организовање и вођење различитих активности у области предшколског образовања и васпитања. Овај рад истражује значај професионалних компетенција васпитача из области ликовних уметности, њихов утицај на ликовни израз предшколског детета и васпитно-образовни рад у целини, као и могућност њиховог развоја и унапређивања.

Познавање карактеристика и особина традиционалних и савремених медија, примена различитих дидактичких принципа и метода, интегрисање више области и целина, подстицање креативности али и неговање аутентичног ликовног израз предшколског детета само су неке од способности које карактеришу васпитача који у потпуности испуњава комплексне циљеве васпитања и образовања деце у предшколским установама. Несумњиво да на ликовни израз предшколске деце утичу сложени унутарњи и спољни фактори, а бројни истраживачи се слажу да су управо личност и компетенције (оспособљеност) васпитача фактори од пресудног утицаја на његову креативност и оригиналност.

Кључне речи: ликовна уметност, васпитач, компетенције, предшколско дете, вртић.

Слободанка Миладиновић, Далиборка Живковић
ПУ *Ната Вељковић*, Крушевац

ДОЖИВОТНО ОБРАЗОВАЊЕ ЈЕДНА ОД КЉУЧНИХ КОМПЕТЕНЦИЈА У САВРЕМЕНОМ ОБРАЗОВАЊУ

Професионални развој се јавља као потреба за квалитетним обављањем посла. У том смислу он није статична категорија већ процес који траје. Унапређивање квалитета васпитно-образовног рада са децом предшколског узраста захтева да се циљеви образовања васпитача исказују очекиваним компетенцијама, јер од компетенција васпитача директно зависи да ли ће и у којој мери деца развити неопходне компетенције за живот у савременом друштву. Имајући у виду да је почетни период у професионалном развоју од изузетног значаја како за васпитача и предшколску установу, тако и за друштвену заједницу, у овом раду представљамо пример добре праксе (петогодишње искуство) институционално организованог спровођења Програма увођења у посао васпитача приправника, кроз рад Тима ментора и приправника.

Увођењем у посао приправник стиче знања, развија вештине и способности које су потребне за самостално остваривање образовно-васпитног рада. То је корак ка професионалном развоју након стеченог базичног образовања и он се остварује припремом приправника за полагање испита за лиценцу, за даље стручно усавршавање и стицање знања, за доживотно образовање.

Кључне речи: професионални развој, приправник, компетентност, квалитет, доживотно образовање.

Валентина Милачић
ПУ *Лена Радић*, Градишка, Вртић *Лептирић*
Нова Топола, РС - БиХ

ФАКТОРИ КОЈИ УТИЧУ НА КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТАЧА

Компетенције васпитача условљене су различитим факторима који директно или индиректно подстичу или оспоравају њихов развој. Процес развоја компетенција сажима образовни профил, карактерне особине, емпатију, разумијевање сопствених потреба као и потреба и интересовања дјете, а потом жељу за стицањем знања, флексибилност у раду, вољу за истраживањем и иновативношћу, у континуираној акцији, тј. доживотном учењу.

Суштина самокомпетентности се огледа у досљедној самоевалуацији, сопственој рефлексивној освијешћености васпитача, планирању и евидентирању активности, што је одређено структурираношћу предшколског курикулума, вредновањем статуса васпитача од стране друштвеног система, закона о предшколском васпитању и образовању као и установе у којој је запослен. Нпр. високо дидактички структуриран курикулум ограничава компетенције васпитача јер је васпитнообразовни процес у највећој мјери подређен операционализацији поменутог курикулума. Уопштено, неопходно је трансформисање предшколског курикулума стварањем услова за рефлексивно и истраживачко дјеловање васпитача, подстицање креативности дјецe, вредновање рада васпитача у установи, друштвеној средини у којој раде, на основу успјеха у раду, у пројектима и сл. Такође, неопходно је да се стандардизују компетенције професије васпитача на високошколским установама у складу са законом о предшколском васпитању и образовању и реалним стањем у вртићима.

Кључне ријечи: само/компетенција, само/евалуација, рефлексивност, структурираност курикулума, стандардизација професије.

Милан Миљковић
Филозофски факултет, Ниш

КА ПЕДАГОШКОЈ СТВАРНОСТИ ЧОВЕКОЉУБИВОСТИ - ИНДИКАТИВНИ ПОСТУЛАТИ ШТАЈНЕР–ВАЛДОРФ ВАСПИТНЕ ФИЛОСОФИЈЕ

Штајнер–Валдорф философија васпитања представља једну од најизазовнијих алтернативно – реформских праваца у педагошкој стварности с почетка 20. века. Од тренутка ступања на сцену у актуалној стварности Штајнер–Валдорф философија васпитања због своје особене епистемолошко–гносеолошке али и аксиолошке базичне поставке интендира специфичну методолошко - методичку природност приступа васпитној стварности као опозитној како дотадашњим конвенционалним тако и неконвенционалним васпитним философијама. Њена особеност се огледа у сегменту приступа димензионалитетима стварности наглашавајући спиритуалистичку и метафизичку позицију као примарну у сегментима конструисања васпитне стварности. Тако, основна сврха и интенција овог рада се сагледава у теоријској анализи

и синтези конструктивно – структуралних поставки Штајнер–Валдорф васпитне философије које рефлексирају теоријско-практичну доследност примене категорије човекољубивости у актуализованој васпитној стварности њених актера. У том смислу, примарни интерес усмерен је на сагледавање односа на релацији васпитач – дете, те њиховог узајамно синергетског садејства као јединственог продукта структурираности васпитне стварности на темељу човекољубља.

Кључне речи: васпитна философија, васпитна стварност, Штајнер, Валдорф, васпитач - практичар, дете.

Марија Секулић, Драгана Аритонович
Филозофски факултет, Косовска Митровица

СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ВАСПИТАЧА КАО ПОТРЕБА ПОВЕЋАЊА КОМПЕТЕНТНОСТИ У ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОМ РАДУ

Научно-технолошки развој и процес глобализације носе са собом потребу за осавремењавањем друшва. Промене које се догађају условљавају и промене у васпитно-образовном систему, са циљем да се што боље одговори потребама друштва у 21. веку. У том процесу стручно образовање и усавршавање добија једну нову улогу и значај, те постаје кључни елемент друштвеног развоја. Стручно усавршавање васпитача се намеће као одговор савременим захтевима, чиме се утиче на унапређивање васпитно-образовног рада у предшколским установама. Као носиоци свих промена константно професионално и стручно усавршавање васпитача постаје главни предуслов за квалитет васпитно-образовног система. Овај вид усавршавања у многоме повећава стручност и компетентност васпитача чиме се утиче на развој наставног система у правом смеру. У овом раду акценат је стављен на васпитаче, а како би се утицало на повећање њихове компетентности потребно је да процес стручног усавршавања буде осигуран, функционалан и прожет бројним садржајима. Наведеним захтевима се може повећати продуктивност рада васпитача и унапредити квалитет процеса децјег развоја, васпитања, образовања, а самим тим и наставног процеса у целини.

Кључне речи: стручно усавршавање, компетентност, васпитач, предшколска установа.

Сузана Лазаревић, Весна Алексић
ПУ *Наша радост*, Бујановац

УЛОГА ВАСПИТАЧА У КОРЕЛАЦИЈИ РАЗЛИЧИТИХ УМЕТНОСТИ КОД ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Свака уметност делује благотворно и подстицајно на своје примаоце у овом случају децу. Уметност инспирише на активност, покреће дух, надахњује, пружа широке могућности за примену разних методичких поступака и техника које окружују дете. Драматизација, игре улога, варијације разних дечијих игара, фабуле и ликови из басни, прича, бајки и др.

Идеја је да се деца у потпуности активирају у процесу упознавања уметности и да кроз њу долазе до сазнања, социјалне комуникације, буђење осећаја као и чула, потребе за покретом и све то кроз игру и ненаметљиве форме при чему се деца у потпуности ангажују, социјално, интелектуално, моторочки и емоционално. У раду ће бити приказан приступ кроз методичке моделе који васпитно-образовни рад подижу у стваралачки процес

Кључне речи: дечије стваралаштво, креативност, књижевна и драмска дела, музичка и ликовна уметност.

Драгана Љубисављевић
ОШ *Вук Караџић*
Књажевац

НАСТАВНИК 21. ВЕКА

Свакодневне и непредвидиве промене у свим сферама личног, професионалног и друштвеног живота само су неке од карактеристика савременог света које пред образовањем стављају озбиљне изазове очекујући да их прати, да се мења и прилагођава им се. Глобалне промене допринеле су промени у образовној политици и пракси и изазвале су другачија очекивања од модерног образовања. У 21. веку, који се често назива доба знања, очекује се од образовног система да сваком појединцу пружи квалитетно и функционално знање које ће допринети укупном развоју друштва.

Овим радом желимо да укажемо на важност наставника доба знања у савременом свету и модерном образовању, који као професионалац константно учи, креативно при-ступа наставном материјалу, спреман је да се прилагоди свакој ситу-ацији и да имплементира широк спектар технологија. Са друге стране, рад ће нам показати шта од таквог наставника очекују ученици доба знања.

Кључне речи: наставник доба знања, ученик доба знања, васпитни стилови наставника, савремена школа.

ДРУГА СЕСИЈА

Радован Антонијевић
Филозофски факултет, Београд

ИНТЕЛЕКТУАЛНО И ЕСТЕТСКО ВАСПИТАЊЕ КАО ЧИНИОЦИ РАЗВОЈА КРЕАТИВНОСТИ КОД ДЕЦЕ

Креативност представља феномен који има значајну улогу у развоју личности, на основу чињенице да се капацитет креативности развија и мења кроз целоживотни процес људског развоја. Разматрање кључних исходишта креативности, на које се начине испољава креативност, како се креативност може развијати и унапређивати, сигурно су и даље нека од значајних питања којима се баве различите хуманистичке науке. У оквиру педагогије, такође, посвећује се значајна пажња креативности, кроз проучавање широког спектра могућности да се систематски делује на процес развоја капацитета креативности код деце и ученика.

Полазиште у тим проучавањима представља научна поставка, која као своју суштинску оријентацију има виђење, да се кроз процес васпитања може омогућити развој капацитета креативности. Области васпитања у којима највише долази до изражаја настојање да се примене кључни елементи ове опште научне поставке, јесу области интелектуалног и естетског васпитања, које су део целине процеса васпитања. Посебна пажња у оквиру разматрања овог проблема проучавања посвећена је кључним елементима повезаности која се јавља између ове две области васпитања, повезаности која се природно остварује у процесу развоја капацитета креативности, као сложеног људског феномена.

Кључне речи: креативност, интелектуално васпитање, естетско васпитање, развој капацитета креативности.

Љубиша Златановић
Филозофски факултет, Ниш

УЗАЈАМНА ПОВЕЗАНОСТ РАНОГ РАЗВОЈА ПОЈМА О СЕБИ СА ДРУГИМ АСПЕКТИМА РАЗВОЈА ДЕТЕТА

Гледиште према којем индивидуални развој представља сложен и многостран процес, који обухвата различите механизме и факторе као и вишеструке квантитативне и квалитативне онтогенетске промене, данас је широко прихваћено међу савременим проучаваоцима у овој области. Штавише, данас се развој појединца разложно посматра као један целоживотни процес. Посматран из те перспективе, индивидуални развој је вишедимензионалан и вишесмеран процес, у којем су повезано и динамично обухваћени различити контексти искуства и различити аспекти развоја појединца – физички и моторички развој, когнитивни развој и развој говора, емоционални и морални развој, социо-културни развој и, као врхунац свега, развој и индивидуација личности.

Држећи се интегративно-холистичког приступа, у раду се сажето разматра узајамна повезаност раног развоја појма о себи (самопоимања, саморазумевања или знања о себи) са другим темељним аспектима развоја детета. Избор и разматрање ове теме подржани су тврдњом да се испреплетеност и међусобна условљеност различитих аспеката индивидуалног развоја, посебно развоја у раном детињству, вероватно најбоље огледају управо у раном развоју појма о себи као сложене и динамичне психолошке појаве, која спада у когнитивно-дживљајни домен личности. Међу разним видовима те развојне условљености и блиске повезаности, у раду је посебна пажња посвећена повезаности развоја појма о себи са развојем аутобиографског памћења и са утицајима специфичне културе у којој дете одраста и развија се као личност.

Кључне речи: рано детињство, појам о себи, индивидуални развој.

Кристина Крстић, Марија Лукић

Висока школа струковних студија за васпитаче, Шабац

ПОДСТИЦАЈ ЦЕЛОВИТОГ РАЗВОЈА ДЕТЕТА У СРЕДИНИ УСМЕРЕНОЈ НА ПОВЕЗИВАЊЕ РАЗЛИЧИТИХ САДРЖАЈА

У раду се полази од становишта да је васпитно-образовна установа живи организам где дете свакодневно боравећи у њој ступа у међуодносе са вршњацима и одраслима стичући искуство у различитим како спонтаним, тако и планираним ситуацијама и активностима. Стечено искуство треба да буде резултат истовремене заступљености процеса неге, васпитања и образовања и интегрисаног учења детета. Како би се омогућила повезаност садржаја из различитих методичких области важно је да начини и поступци њиховог усвајања буду засновани на преплитању разноврсних медија сазнавања. Сходно томе, незаобилазно место у таквом приступу сагледавања развоја детета предшколског узраста заузима адекватно организована физичка средина која пружа могућност за реализацију активности осмишљених да подрже холистичку природу развоја детета. У раду су поред теоријског осврта на претходно описане одреднице, дати и предлози за практичну примену активности које подразумевају анагажовање различитих врста интелигенције, те развој дивергентног мишљења.

Кључне речи: дете, медији, физичка средина, активности.

Драгана Фрфулановић, Милена Савић

Висока технолошко-уметничка струковна школа, Лесковац

САВРЕМЕНА УМЕТНОСТ И ДИЗАЈН У ИНТЕРАКТИВНОЈ НАСТАВИ КРОЗ ДИГИТАЛНЕ МЕДИЈЕ

Када се говори о интерактивној настави, немогуће је изузети потенцијал дигиталних медија који су постали присутни у свим сферама друштвеног живота. Основна намера овог рада је да прикаже значај дигиталних медија стављањем акцента на интерактивност и мултимедијалност, који су омогућили нове облике стварања и изажавања уметника савременог доба, али и утицали на развијање непосредног контакта са публиком. Истовремено, истиче се значај дигиталних медија у настави о савременој уметности и дизајну, који

поспешују интерактивни рад са ученицима, с циљем њиховог бољег разумевања уметности, формирања критичког мишљења, али и развијања креативности и личног рада на пољу уметности. У овом раду дати су примери коришћења мултимедија у интерактивној настави, са покушајем да се установи који дигитални медији пружају најбоље могућности у процесу сазнавња и презентације, а који у процесу стварања.

Кључне речи: интерактивна настава, савремена уметност, дизајн, дигитални медији, креативност

Небојша Цветковић, Љиљана Јовчић, Јована Цветковић
Висока медицинска школа струковних студија, Београд
ПУ „Дечији осмех“

ИГРА КАО ПОСТИЦАЈ РАЗВОЈА ФИНЕ МОТОРИКЕ И ИНТЕЛИГЕНЦИЈЕ ДЕЦЕ РАНОГ УЗРАСТА

Усправљањем, човек је ослободио руку која је служила телу као ослонац при кретању и поставио јој сложеније задатке, због којих је она морала да врши све бројније и прецизније покрете, који се налазе под контролом ока и највиших центара коре великог мозга. Простор дејства руке тиме се све више проширује, те њен слободни крај, шака, постаје оспособљена за кретање и обртање у свим правцима. Шака, као најмобилнији део руке, омогућила је опстанак човечанству, поставила темеље модерне цивилизације и стварање уметничких дела непролазне вредности. Опозиција палца представља феномен који је вероватно највише утицао на судбину људског рода и издвојио га од осталих животиња. Може се рећи, да је употреба палца током еволуције имала одлучујући утицај на развој фронталног дела мозга, односно на развој интелигенције. Отуда је циљ овога рада, ослањајући се на теоријске основе и истраживања о повезаности fine координације и развоја когнитивних функција, да објасни важност наведених функција и прикаже игровне методе које се могу применити као подстицај дечијем развоју и напредовању, кроз процес васпитно-образовног раду деце раног узраста, у институционалним условима рада.

Кључне речи: фина координација, интелигенција, дете, развој, игра.

Оља Милошевић, Марина Цветковић
Међународна школа, Београд

МОДЕРНО ОБРАЗОВАЊЕ – КОНСТРУКТИСТИЧКИ ПРИСТУП

Савремено схватање учења утемељено је у конструктивистичком приступу. У складу са поставкама овог приступа, сматра се да се ставови о појавама са којима се сусрећу, заснивају на дечијем ранијем искуству и учењу. Настојећи да разумеју шта им се дешава, деца стално проверавају своје ставове, потврђују или мењају своја схватања о томе како свет функционише. Стога је од изузетног значаја приликом планирања наставних јединаца, бити упознат и узети у обзир претходно знање ученика и њихове способности. Важно је понудити активности кроз која деца могу да повежу нове садржаје са оним што већ знају и које ће им дати прилику да сами доносе закључке. Настава тако суштински постаје друштвени чин јер је неопходно да деца слободно комуницирају и сарађују како са наставником, тако и са другом децом. За извођење наставе неопходно је обезбедити средину у кој ће бити омогућен когнитивни, емотивни и физички развој деце.

Кључне речи: конструктивистички приступ, окружење, комуникација, сарадња.

Фадил Еминовић, Јелена Николић
Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију
Београд

СОЦИЈАЛНО ПОНАШАЊЕ УЧЕНИКА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ И СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ НА НАСТАВИ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

Игра представља једно од основних средстава изражавања детета, као и један од најзаступљенијих садржаја наставе физичког васпитања, чијим се посматрањем може анализирати понашање детета, у контексту емоционалних и физичких карактеристика, комуникације и друштвене интеракције као одлике социјалног понашања. У складу са наведеним, циљ истраживања усмерен је на процену нивоа социјалног понашања ученика са инвалидитетом и сметњама у развоју, кроз учење у игри на настави физичког васпитања. Истраживањем је обухваћено 76 ученика (31 ученик са дијагнозом церебралне парализе (ЦП) и 45 ученика са лаком интелектуалном ометеношћу (ЛИО)), који су то-

ком 2018. године похађали наставу у специјалним школама на територији Београда. Ниво социјалног понашања процењен је Модификованим тестом за процену нивоа усвојености социјалног понашања током часа физичког васпитања. Резултати добијени истраживањем показују да је укупан ниво социјалног понашања ученика са ЦП виши од нивоа ученика са ЛИО ($t= 2.863$, $p < .05$), као и да је интеракција ($t= 3.636$, $p < .01$) и кооперација ($t= 3.347$, $p < .01$) са другом децом израженија код ученика са ЦП. Одсуство игре израженије је код ученика са ЛИО ($t= 2.518$, $p < .05$). Социјално понашање ученика на часу физичког васпитања у различитој мери детерминисано је присуством моторичких и когнитивних дефицита.

Кључне речи: игра, лака интелектуална ометеност, церебрална парализа.

Маринела Шћепановић
Друштво дефектолога Војводине
Менса Србије, Нови Сад

ДВОСТРУКО ИЗУЗЕТНА ДЕЦА

Циљ рада је анализирати и представити одлике и положај деце која су истовремено имају изузетне способности (даровитост) и сметње у развоју. Приступ даровитој деци предшколског узраста у нашој земљи још није довољно актуелизован са аспекта права сваког детета на квалитетно образовање и васпитање које уважава његове посебности, односно инклузивног образовања и васпитања. За потребе рада анализирали смо прописе који се односе на образовно-васпитни рад са даровитом децом и ученицима у нашој земљи и истраживања и студије које су се бавиле овом темом у земљи и региону у претходних пет година. Даровида деца и ученици имају формално опредељене могућности посебног приступа у образовању и васпитању, али оне нису реално добро искоришћене. Од увођења инклузивног образовања пре девет година, и пракса и образовно-васпитни систем су били више усмерени на потребе деце и ученика са сметњама у развоју. Истраживања у свету показују да даровите деце има до 10% у оквирима опште популације. Група ове деце која поред даровитости имају и сметњу у развоју, најчешће се назива двоструко изузетном децом (twice-exceptional) или 2и децом (2i children). Дефиниције двоструке изузетности акцентују, поред истовремене појаве даровитости и сметње у развоју, и потребу ове деце за специфичном подршком или по-

себним приступом у васпитању и образовању. Вапитачи за сада немају потребне компетенције за рад са даровитом децом, па тако ни са оном која осим даровитости имају и сметње у развоју. Иако образовно-вапитни систем још није довољно развијен да подржи овакву децу у потпуности, имамо могућности у оквиру професионалног развоја да се упознајемо и интересујемо за посебне одлике овакве деце и ефикасне приступе у васпитно-образовном раду са њима.

Кључне речи: дете, даровитост, сметња у развоју, двострука изузетност, професионални развој.

Ивана Вељковић
ОШ *Ратко Вукићевић*
Ниш

МЕТАКОГНИТИВНЕ АКТИВНОСТИ И ЊИХОВ РАЗВОЈ КОД ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Дете је јединствена личност са својим склоностима, интересовањима, потребама, способностима и могућностима. Предшколско дете има потребу да буде оно што јесте, да расте и развија се својим темпом. Без обзира на узрасне норме и жеље одраслих да дете напредује што брже и боље у развоју и учењу, право мерило дечјег развоја требало би да буде оно само. Приликом испитивања метакогнитивних активности код деце предшколског узраста, неопходно је узети у обзир и односе учења, интелигенције, мотивације и емоција код деце. Проблем истраживања на који се жели дати одговор гласи: које активности васпитач треба да организује у раду са децом предшколског узраста како би на најбољи начин допринео развоју метакогниције код деце предшколског узраста? Предмет овог истраживања јесте утврдити реализацијом којих активности се најбоље може подстакнути развој метакогниције код деце предшколског узраста.

Циљ нашег истраживања јесте: а) испитати које активности које организује васпитач у васпитно-образовном процесу највише подстичу метакогницију код деце предшколског узраста, б) анализирати успешност тактилног типа развоја метакогниције код деце предшколског узраста (конструкција неких предмета, цртање), в) анализирати кинестетички тип развоја метакогниције код деце предшколског узраста (памћење више онога што у радили у односу на оно што су видели), г) анализирати аудитивни тип развоја метакогниције код деце пред-

школског узраста (слушање информација које им се преносе), д) анализирати визуелни тип развоја метакогниције код деце предшколског узраста (учење путем слике, речи, визуелизације).

Кључне речи: метакогниција, метакогнитивно знање, метакогнитивни доживљај, метакогнитивне вештине, метакогнитивна регулација, саморегулација учења.

Радмила Миладинов
ПУ *Радосно детињство*, Нови Сад

ЗНАЧАЈ И УЛОГА ВАСПИТАЧА У РАЗВИЈАЊУ МАТЕМАТИЧКОГ САЗНАЊА У ИНТЕГРИСАНОМ ПРИСТУПУ УЧЕЊУ ПРЕДШКОЛСКОГ ДЕТЕТА

Значај и улога васпитача у развијању математичког сазнања у интегрисаном приступу учењу предшколског детета. Деца прешколског узраста уче и проширују своја сазнања и кроз властито делање и властито искуство. Циљ његовог делања није да нешто научи нпр: коцка је коцкаста већ да реши проблем ситуацију која је за њега тренутно значајна. У такве ситуације дете долази кроз игре и активности у средини која је подстицајна и изазовна и где се осећа сигурно и добро.

У раду ћемо се бавити делањем васпитача које доприноси развијању математичких сазнања у интегрисаном приступу учењу. Васпитач: ствара подстицајну средину, подстиче мотивацију, бира садржаје и материјале, омогућава деци да реше проблем ситуацију, омогућава деци да уче на себи својствен начин, по потреби даје информације и заједно са децом трага до решења, пажљиво посматра и прати децу и на основу тих запажања планира и промишља о новим подстицајима.

Кључне речи: васпитач, математичка сазнања, интегрисано учење

Сашка Радужков
Филозофски факултет, Нови Сад

ВАЖНОСТ ЈЕДНАКОГ ИНТЕЛЕКТУАЛНОГ, ФИЗИЧКОГ И ЕМОЦИО-СОЦИЈАЛНОГ РАЗВОЈА КОД ДЕТЕТА

Често се развој детета, посебно у школи своди претежно на интелектуални рад, па самим тим и развој. Иако постоје наставни предмети који се баве физичким и емоцио-социјалним развојем, то често није у оној мери и на онај начин на који би било потребно. Такође, дешава се и то да се велика предност даје интелектуалном развоју, у односу на друга два већ поменута, што је такође недостатак и свакако није прихватљиво. Овакав став је посебно био заступљен у неким ранијим концепцијама, међутим временом се доста променио, па сада имамо ситуацију да се ипак већа пажња поклања како физичком, тако и емоцио-социјалном развоју. Међутим, тај однос и даље није уједначен, па је потребно додатно радити на томе да се схвати значај развоја у коме ће све три компоненте бити на исти начин уважаване и заступљене. Дакле потребан је приступ у коме би се ова три елемента једнако развијала и поштовала, и на такав начин се омогућио што потпунији развој детета у сва та три аспекта.

Кључне речи: дете, развој, васпитање, школа, породица.

Мирослава Нинковић
Предшколска установа, Зрењанин

УТИЦАЈ ДРАМСКЕ УМЕТНОСТИ НА МЕЋУСОБНУ УСЛОВЉЕНОСТ ФИЗИЧКОГ, ИНТЕЛЕКТУАЛНОГ И ЕМОЦИО-СОЦИЈАЛНОГ РАЗВОЈА ДЕТЕТА

У овом раду бавићемо се условљеношћу, важношћу, али и узамном повезаношћу физичког, интелектуалног и емоцио-социјалног развоја детета. У првом делу рада приложићемо моју ауторску драматизацију бајке *Јабука и лентир* принцезе Јелисавете Карађорђевић, која је припремљена за извођење, групи деце предшколског узраста из вртића „Бамби“, васпитача Смиљке Аврамов. Позивајући се на савремене теоретичаре драме за децу, покушаћемо да докажемо и покажемо значај драматизација за физички, интелектуални и емоцио-социјални

развој детета, али и на њихово међусобно прожимање кроз играње дечијих представа на сцени. Кроз савремену педагошку праксу, доказаћемо да је комплетан дечији развој, немогућ без укључивања свих наведених компонената, што ћемо кроз приложену драматизацију и доказати. Идеју васпитача Смиљке Аврамов из вртића „Бамби“, да се бајка принцезе Јелисавете драматизује, размотрићемо жанровски, кроз ко-мпететности бајке као књижевне врсте за целокупан развој детета предшколског узраста. Такође ћемо кроз моју ауторску драматизацију доказати, колико је битна језгровитост драмских дијалога, која деца уче, за извођење, за њихов интелектуални развој, покрет на сцени за физички развој, а идејна решења садржаја бајке у коме добро увек на крају побеђује, за емоционални развој детета, док сарадња деце једно са другим и солидарност на сцени, док вежбају, за њихов социјални развој.

Кључне речи: драматизација, бајка, дечији развој, жанр, педагогија.

Вукица Павловић
Марина Јовановић
ПУ *Перка Вићентијевић*
Обреновац

УТИЦАЈ СОЦИОКУЛТУРНОГ КОНТЕКСТА НА ФОРМИРАЊЕ ПОЈМА О СЕБИ КОД ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА (Игре и активности)

Појам о себи се развија, а одрасле особе имају одговорност да у томе помогну деци. Посебно је важно да дете још у раном детињству доживи себе као вредну особу. Поред наслеђених потенцијала, за формирање појма о себи подједнако важну улогу имај средина у којој дете расте, а нарочито односи који се у том окружењу граде. Слика о себи сачињена је од неколико елемената, а чине је физичко ја, социјално ја, интелектуално ја и емоционално ја.

Боравећи у одређеном социокултурном окружењу дете кроз свест о себи развија и свест о другима. Деца која су укључена у организовани васпитно-образовни процес ступају у односе са другом децом, старијом или млађом, као и са вршњацима.

Изразећи из оквира поро-дице имају прилику да појам о себи, знања, моделе понашања и вредности формирају у новом, другачијем окружењу. Васпитач и сам уче-сник социокултурног контекста поседује спремност и способност да кроз одабране игре и активности упозна дете и пружи му подстицај у развијању позитивне слике о себи. Социјална интеракција се може испољавати кроз заједничке активности, комплементарно деловање, опозицију, конфликте, партнерство.

Евалуирајући реализоване активности запазили смо јак утицај социокултурног контекста на начин размишљања родитеља, стил подизања деце, обичаје, веровања. То нам говоре активности које су реализоване у сарадњи са родитељима у циљу развијање појма о себи код деце.

Кључне речи: појам о себи, социокултурни контекст, предшколско дете, игре и активности.

ТРЕЋА СЕСИЈА

Радмила Ђурић

Факултет педагошких наука, Јагодина

КОМУНИКАЦИЈСКИ ИНТЕРАКЦИЈСКИ ПРИСТУП У РАЗВОЈУ ГОВОРА

Говор је социјална категорија која се учи у активној комуникацији и интеракцији са другима. Дете има базичну потребу за контактом и комуникацијом са одраслима. Успостављање контакта је од суштинског значаја за однос дете-васпитач. Контакт и комуникацијско представљање и средство и циљ васпитно-образовног рада са децом. У контакту са васпитачем и са другима дете развија комуникативне (социјалне) функције говора. Да би дете развило комуникацијску прилагодљивости (експлицитни говор), нужно је практиковање свих функција говора, посебно оних који се развијају у контакту са другима. Ово схватање говора одређује место и улогу детета у васпитном процесу, улогу васпитача и квалитет односа између деце и васпитача. Васпитач је модел употребе говора, преносник језичких знања, посредник између различитих медија и деце, партнер у комуникацији и активан слушалац деце. У предшколском периоду је значајно превођење детета са имплицитног на експлицитни говор. Једини начин да се то постигне је стављање детета у ситуацију да говори, а практикујући говор дете развија своје говорно понашање.

Кључне речи: говор, комуникација, интеракција, дете, васпитач.

Далиборка Поповић

Природно-математички факултет, Крагујевац
Државни универзитет у Новом Пазару

КОМУНИКАЦИЈСКЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ НАСТАВНИКА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПАРТНЕРСКИХ ОДНОСА У ВАСПИТНОМ ПРОЦЕСУ

У школском контексту наставници имају улогу носилаца промена на свим нивоима васпитног процеса. Сегмент који је у програмским документима рада школе посебно актуализован јесте јачање са-

радње са системским окружењима у којима ученици расту и развијају се. У том смислу, препозната је потреба унапређивања односа наставника са родитељима и институцијама локалне средине до нивоа партнерства. Партнерски однос се при том одређује као однос добровољног удруживања снага за реализацију заједничких активности, које воде постизању заједничких циљева и интереса. У раду се стога врши анализа значајности развијања компетенција за комуникацију и сарадњу наставника и њихова рефлексија на иницирање активности у функцији грађења партнерства у васпитном процесу. Педагошке импликације рада су видљиве из аспекта разумевања значаја грађења професионалног идентитета наставника, чије се улоге редефинишу успостављањем позитивније међузависности у школском контексту.

Кључне речи: школски контекст, комуникација, сарадња, партнерство.

Сашо Огненовски
Македонско научно друштво
Битољ (Македонија)

КРЕАТИВНИ АСПЕКТ КОМУНИКАЦИЈЕ ДЕТЕТА И ВАСПИТАЧА У ПРЕДШКОЛСКОМ УЗРАСТУ

Масовни медији су, у принципу, створени да олакшају људску комуникацију, те да недоступне ствари и појаве чине доступнијим. Користећи медије у образовању, настојимо да садржаји буду доступнији и боље разумљивији. Међутим, медији су само оно што и сама реч говори – посредници. И електронски и штампани медији, а у ново време и интернет медији, захтевају креативниј приступ проблемима у образовању како би њихов учинак био бољи и како би деца имала већи добитак. Када истражујемо креативни аспект свих видова комуникације између детета и васпитача у предшколском узрасту, не размишљамо много о томе хоће ли сами садржаји у едукативном програму бити лакши и за децу и за васпитача. Заправо, размишљамо на интегралан приступ бројним сегментима како би медији били ефикаснији. Овај рад је посвећен детекцији утицаја разних видова медија на образовни процес на нивоу креативности и у визуелном и у педагошком смислу. На неколико примера издвојићемо медије које највише утичу на потпуно позитиван фидбек у настави, а посебно ћемо обратити пажњу на позитиван ефект интернет медија и социјалних мрежа у процесу пре-

дшколких институција, као и учинак интерперсоналне комуникације као основе у комуникацијским релацијама у образовању и васпитању.

Кључне речи: комуникације, медији, дете, васпитач, предшколско васпитање.

**Александра Андрић, Тамара Добрић
Илинка Мушкић Поповић**
Филозофски факултет, Косовска Митровица

ПОЈАМ И ЗНАЧАЈ ВЕРБАЛНЕ КОМУНИКАЦИЈЕ У ПРЕДШКОЛСКОЈ ПЕДАГОШКОЈ ИНТЕРАКЦИЈИ

Комуникација има централно место и улогу у човековом животу, јер представља основ социјализације, интеграције и укључивања у друштво сваког појединца. Појам комуникације је данас у све чешћој употреби, управо због тога што она представља већи део који се човеку збива у току дана. Од најмлађег узраста дете се учи да комуницира, па је процес комуникације, повезан са процесом учења, нашао место у педагошкој науци и пракси. Циљ овог рада је да прикаже какав је значај комуникације, са акцентом на вербалну комуникацију у предшколској педагошкој интеракцији. Основни облик вербалне комуникације је разговор, а односи се на две комуникационе вештине: слушање и говор. Најделотворније је тзв. активно слушање које представља ваљано слушање, настојање васпитача да детету помогне у разрешавању примљених порука. Да би у томе успели, васпитачи морају да прихвате и поштују дететове осећаје. То су одлике емпатичног васпитача. У наставку рада, настојаћемо да анализирамо какве комуникационе компетенције треба да поседују носиоци васпитно-образовног процеса у предшколској установи.

Кључне речи: педагошка комуникација, вербална комуникација, педагошка интеракција

Марија Нешић, Милена Живић

ПУ Лане
Алексинач

АСЕРТИВНА КОМУНИКАЦИЈА

У овом раду биће представљена асертивна комуникација, као и то колико је важна за напредак човека у решавању свакодневних животних изазова. Циљ рада је објаснити појам асертивности, стилове комуникације и како се то комуницира и понаша на асертиван начин. Васпитач је битан фактор у развоју деце, пре свега живи модел који ће следити. Да би био комплетан и квалитетан модел, потребно је да комуницира и понаша се асертивно. У разним истраживањима доказано је да особе које поседују асертивну вештину лакше решавају свакодневне проблеме и носе се са стресом на адекватан начин. Животне изазове не можемо избећи, али се зато можемо успешно носити са њима.

Кључне речи: асертивност, комуникација, развој, модел, васпитач.

Анита Пешић

ПУ Пчелица
Ниш

БАЈКА ДРУГА МАЈКА

Бајка гради свој свет од ткива маште и ткива сна. Користећи машту као средство а бајку као начин, успели смо да оживимо снове, потопимо страхове и саградимо чврст торањ самопоуздања код деце. – И то, не само код појединаца, и не само са децом која имају изражене таленте и потенцијале, већ и са децом са потребом за подршком. То нам је био мотив али уједно и циљ. Кренуло се са спонтаним читањем и препричавањем бајки, а затим смо израђивали костиме омиљених јунака из бајки, и то уз помоћ родитеља. Затим смо, породично, посетили Позориште лутака и гледали чувену бајку „Принцеца на зрну грашка“. Инспирисани представом, дошли смо на идеју да организујемо радионицу израде костима омиљених јунака из бајки. Такође, обишли смо Дечју библиотеку и тамо листали и слушали бајке познатих домаћих и страних писаца. Потом смо заједно креирали лутке на штапу за

драматизацију бајке „Краљ жабац“. Декорисање стуба у нашој радној соби била је наша следећа идеја. Лилихип висок 6 метара створио је утисак да смо у земљи из најлепших дечијих снова... Употребили смо овај лилихип као део савршене бајковите сценографије и као финални производ припремили смо представу саткану од шест бајки које су одабрала деца. Оживели смо принчеве и принцезе, плесали енглеки валцер и искусили врхунско јединство и задовољство у овом процесу стварања.

Кључне речи: Бајка, машта, лутка, костим, јединство.

Јелена Михајловић, Душан Мијајловић
ПУ Др Сима Милошевић, Београд
ПУ Буџко, Сокобања

УЧЕШЋЕ ДЕЦЕ У ПРОМЕНИ ПРОСТОРА ВРТИЋА

Делујући у социјалном свету кроз интеракције са вршњацима и одраслима, као и истражујући у физичкој средини дете гради односе и учи, стиче нова искуства. У раду који следи покушаћемо да пронађемо одговор на питање шта је то подстицајна физичка средина за дете?! Какви материјали подстичу дете на активност, и да ли је средина за учење само групна соба или простор и ван ње? И како све то структурирати? Подстицај за стварање овог рада настао је током семинара Васпитно–образовна пракса индивидуализованог учења и учења деце у малим групама. Размена са васпитачима из предшколске установе у Соко бањи током семинара, отварање бројних узајамних питања од стране учесника семинара са једне и аутора семинара са друге стране, провокација да се одмах реше проблем ситуације у погледу простора вртића, дало нам је подстицај да заједно направимо промене, укључујући у њих пре свега децу, а онда и родитеље и локалну заједницу. Како се пројекат развијао као и ефекти који су произашли из њега биће приказани у раду.

Кључне речи: дете, васпитач, професионално усавршавање, промена простора.

ЧЕТВРТА СЕСИЈА

Миомир Милинковић, Драгана Обрадовић-Гавриловић

Учитељски факултет, Ужице
ОШ Ђура Јакшић, Каћ – Нови Сад

КЊИЖЕВНО ДЕЛО У ФУНКЦИЈИ ЕДУКАЦИЈЕ И СОЦИЈАЛИЗАЦИЈЕ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Књижевност је универзална уметност која учи и оплемењује својим порукама, садржином и естетским вредностима. У раду се истражује васпитнообразовна функција краћих епских форми у организовању васпитнообразовних активности са децом предшколског узраста. Аутори полазе од става да пословице, загонетке, питалице, брзалице, разбрајалице и друге краће форме могу бити предмет различитих облика васпитнообразовног рада, а често и као говорне игре у којима се деца забављају, образују и навикавају на активности и дружење са вршњацима у оквиру колектива коме припадају. Такве игре пружају деци и један вид социјалне еманципације и духовног задовољства, развијају осећај за лепо и подстичу их на креативне активности,

Кључне речи: књижевност, дете, игра, хумор, васпитање.

Бранкица Бојовић
Филозофски факултет
Никшић (Црна Гора)

МИТ О ДРАКУЛИ ИЗ ВИЗУРЕ МАРИУС МИРЧЕА КРИСАНА

Монографија о Дракули, Трансилванији у страниј литератури, као и мит о вампирима, сагледана из постколонијлане визуре, дело је познатог румунског научника.

О изазовима самог дела, стереотипима идентитета и интерпретативној анализи дискурсних конструкција, биће речи у самој студији. Моје интересовање за сам наслов, поткрепили су многобројни научници, који су током неколико заједничких научних посета Румунији, искористили прилику да виде и Трансилванију и изнесу импре-

сивна запажања. У студији ће се посебно нагласити мит о Дракули, сагледан из визуре самог писца импресивног дела.

Кључне речи: Трансилванија, мит, вампир, дисукрсна конструкција, Румунија.

Милутин Ђуричковић

Висока школа за васпитаче струковних студија, Алексинац

ФОЛКЛОР И КЊИЖЕВНОСТ ЗА ДЕЦУ

У овом раду биће речи о најновијој монографији др Снежане Шаранчић Чутуре „Фолклорно у простору наивног“ (Усмена књижевност у контексту књижевности за децу), у издању Педагошког факултета у Сомбору (2017). Ово значајно и драгоцено научно остварење обухвата радове настале у дужем временском распону, а који су претходно објављивани у тематским зборницима и научној периодици. Монографија обухвата дванаест разнородних, а ипак јединствених студија и огледа из области фолклористике, односно усмене књижевности и књижевности за децу, чиме ауторка показује широку обавештеност и посвећеност овим областима проучавања. Књига је опремљена комплексним уводним разматрањима, литературом, именским регистром, напоменом, белешком о аутору, као и изводима из рецензија.

Кључне речи: фолклор, традиција, књижевност за децу, поезика.

Биљана Марковић, Марија Степановић

ПУ Лане, Алексинац

ПРИРЕДБА КАО ОДРАЗ КВАЛИТЕТА РАДА ВАСПИТАЧА

Приредбе су увек биле саставни део васпитно-образовног рада и представљају најсвечаније и највеселије тренутке за децу, родитеље и васпитаче. Кроз активности које приредбу чине целином, васпитно-образовни процес обавља се игром и уметношћу. Циљ приредбе је усавршавање способности и вештина деце. Међутим, неопходне компетенције васпитача у процесу планирања, организације, реализације

и евалуације приредбе захтевају много више знања него што методски поступак саме припреме приредбе налаже. У непосредном раду са децом, на стварању приредбе, васпитача мора да одликују многа умења, као што су да планира и реализује приредбе смислене и примерене деци али такође и да подстиче децу за учешће у културном стваралаштву. Труд који је васпитач уложио у свој целокупан и континуирани рад, а не само током припреме приредбе, евидентан је управо на самој приредби.

Кључне речи: приредба, дете, васпитач.

Олгица Анђелковић
ПУ Лане, Алексинац

ПЕРЦЕПЦИЈА РОДИТЕЉА О АКТУЕЛНОЈ И ПОЖЕЉНОЈ САРАДЊИ СА ВАСПИТАЧИМА

Пред породицом и предшколском установом, посебно у години пред полазак у школу стоји озбиљан задатак припреме детета не само за школу, већ и за живот. У којој мери ће одговорити задатку у великој мери зависи од њихове спремности на сарадњу у циљу остваривања задатака који су прописани Општим основама припремног предшколског програма.

Кључне речи: припремни предшколски програм, припрема деце за школу, припрема за полазак у први разред, сарадња родитеља и васпитача.

Аница Павловић, Тања Црнчевић
ПУ Лане, Алексинац

РАД ДЕЦЕ НА ПРОЈЕКТУ

Пројектним планирањем у вртићу развија се истраживачки однос у учењу. Заједница деце и одраслих доприноси дељењу и презимању одговорност и решавању проблема. Пројектно учење се интегрише кроз планирано учење, учење кроз животно-практичне ситуације и кроз игру. Рад деце на пројекту је један од облика природног учења који омогућава деци развијање интересовања, проналажење извора информација и остварење циљева. Деца бирају одређену тему коју током одређеног времена дубље истражују. Васпитач дискретно

подстиче размишљање, помаже детету да сагледа проблем, обезбеђује подстицајну средину за истраживање и бележи постигнућа.

Кључне речи: планирање, пројекат, деца, истраживање, учење.

Виолета Николић, Милена Станковић
ПУ Лане, Алексинац

ЗДРАВИ СТИЛОВИ ЖИВОТА ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Здрави стилови живота усвајају се од најмлађег узраста, па је ПУ уз породицу најбоље место за прва сазнања о томе како разне навике утичу на здравље деце. Формирање здравих навика код деце основни је и приоритетни садржај васпитно-образовног рада у спровођењу превентивне здравствене заштите у предшколској установи. Циљ овог рада је да низом превентивних активности у периоду најранијег детињства, кроз свакодневну сарадњу васпитача и родитеља са сарадником за исхрану, Домом здравља, наставницима физичког васпитања, утичемо на унапређење здравља деце, као и на спречавање поремећаја равнотеже здравља на каснијем узрасту. Активностима смо обухватили: одржавање личне хигијене – хигијена уста и зуба, правилна исхрана, спортске, рекреативне и друге активности које доприносе очувању и унапређивању здравља. Радом ћемо, између осталог, приказати и конкретне активности на тему здравих стилова живота код деце.

Кључне речи: дете, вртић, породица, здрави стилови живота.

Ана Славковић
Агенција *Мирна кућа*, Београд

САГОРЕВАЊЕ КОД ПРОФЕСИОНАЛАЦА У ОБЛАСТИ МЕНТАЛНОГ ЗДРАВЉА

У раду се разматра појам и карактеристике синдрома изгарања код стручњака за ментално здравље, теоријски модели и резултати истраживања који се односе на овај феномен; узроци, симптоми, заступљеност овог синдрома код психотерапеута, улога личних терапијских искустава у превенцији синдрома изгарања, разлика овог

синдрома у односу на радну исцрпљеност и депресију, фазе кроз које пролазе стручњаци за ментално здравље приликом појаве бурноут синдрома, основни теоријски модели који разматрају протективни утицај социјалне подршке И самоефикасности на синдром изгарања. На крају аутор сумира све ресурсе који су неходни за квалитетан рад стручњака за ментално здравље који умањују могућност за појаву синдрома изгарања И предлаже поља за наредна истраживања.

Кључне речи: синдром изгарања, социјална подршка, самоефикасност, теоријски модели, истраживања, ресурси посла, захтеви посла.

Миланка Гачевић
Драгана Гашић
ПУ *Наше дете*
Шабац

ВРТИЋ КАО ОТВОРЕН И УСПЕШАН СИСТЕМ ПОДРШКЕ ДЕЦИ СА АУТИЗМОМ

Уводни део рада чини теоријско упознавање са неуро-развојним поремећајем аутизмом и педагошки профил детета са аутизмом у вртићкој групи. Централни део рада је посвећен успешним стратегијама које су допринеле развоју свих аспеката личности детета, са посебним акцентом на социо-емоционални и когнитивни развој. Мере подршке су укључивале коришћење свих простора вртића, подршку свих колега из објекта, коришћење услуге – лични пратилац, као и сарадњу са стручним сарадницима Установе и старатељима.

Евидентан је позитиван утицај употребе ручно израђиваних дидактичких играчки (практична примена са семинара „Помози ми да урадим сам“) и неструктурираних материјала у активностима које стимулишу развој fine моторике и пажње. Такође, на нивоу групе је реализован велики број социјалних игара и игара за развој емпатије и прихватања различитости. Високо мотивисани васпитачи, богата средина за учење, велики репертоар активности и заокружен систем подршке су допринели успешној инклузији детета са аутизмом.

Кључне речи: аутизам, инклузија, дидактика, мере подршке.

Татјана Крповић
ОШ Миливоје Боровић
Мачкат

“ПОСЛАНИЦА ИГУМАНУ СПИРИДОНУ” СВЕТИ САВА

Рад је настао након семинара “Гугл апликације за Гугл генерације”. У раду се приказује са друге тачке гледишта идеализовано писмо о пријатељству. Спиридон је у писму приказан као пријатељ-издајница, а не као прави пријатељ. У раду су коришћени мотиви задужбеништва, мотив лаког тркача што ово дело повезује са делима народне и уметничке књижевности које приказују лик Светог Саве, српско свето слово о мудрости и љубави.

Кључне речи: Свети Сава, посланица (епистола), писмо, благослов.

Ненад Накић, Драгана Фрфулановић Шомођи
ОШ 13.октобар, Ћуприја
Виша технолошко-уметничка струковна школа
Лесковац

ПРОЈЕКТНА НАСТАВА КАО ВИД УЧЕЊА И СТИЦАЊА САЗНАЊА О ЗНАМЕНИТОСТИМА СВОГ КРАЈА

Значај пројекте наставе истиче се све више последњих година када се говори о савременом школству, управо због потенцијала који се нуди интердисциплинарним радом. Настава заснована на раду на пројекту, којом се излази из оквира учионице са подстицањем самосталности ученика, уз развијање тимског рада и истраживачког сегмента могућава ученицима стицање знања које имају практичну применљивост и вредност. Рад је настао са намером да истакне значај пројектне наставе и корелацију са наставом предмета у млађим разредима основне школе путем пројекта. Наведен је пример рада са ученицима на терену, где се кроз обиласке природних и културних знаменитости, подстакло лично ангажовање ученика на један њима интересантан начин, што је резултирало бољим упознавањем краја.

Кључне речи: пројектна настава, тимски рад, пројекат, ученик.

Далиборка Живковић
Слободанка Миладиновић
ПУ *Ната Вељковић*
Крушевац

ГРАЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА КУЛУРЕ ВРТИЋА КАО ЗАЈЕДНИЦЕ КОЈА УЧИ КРОЗ ОСТВАРИВАЊЕ ЦИЉЕВА ОБРАЗОВНЕ И ПОПУЛАЦИОНЕ ПОЛИТИКЕ

Делатност предшколског васпитања и образовања је, у складу са Уставом загарантованим правима и слободама, те законским и подзаконским акатима усаглашеним са овим документом, делатност од непосредног друштвеног интереса, чијим се обављањем задовољавају потребе деце и породице, а која се остварује у предшколској установи. У мноштву функција које остварује предшколска установа (задовољавање дечјих развојних потреба путем васпитања и образовања, као и потреба друштва за интергенерацијским континуитетом; социјализацијска, у смислу уклапања у друштвену средину ширу од породичне; припремање за школу, посебно у старијем предшколском узрасту; чување, нега и исхрана деце; педагошко-психолошко оснаживање родитеља; компензаторска функција, у смислу пружања посебних видова подршке деци из депривираних средина и других осетљивих група), налази се и она чијом реализацијом у оквиру комплексне делатности предшколске установе се непосредно делује ка остваривању популационе политике.

Кључне речи: стратешка и законска регулатива, предшколско васпитање и образовање, интеграција области, позитивна пракса.

Бранислава Петрашков Мучалов
Мелинда Симић, Маја Радишић, Светлана Блажин
ПУ *Пава Сударски*
Нови Бечеј

У ТОКУ СА ИЗАЗОВИМА САВРЕМЕНОГ ТЕХНОЛОШКОГ ДОБА НА РЕЛАЦИЈИ ВАСПИТАЧ-ДЕТЕ-РОДИТЕЉИ

Садашња деца веома рано долазе у први контакт са разним врстама медија, информационих технологија и садржајима које они нуде. Већ са мање од годину дана долазе у додир са садржајима на

телевизији, мобилним телефонима, таблетима, рачунарима. Све чешће видимо децу јасленог узраста како у својим ручицама држе одређене уређаје и прате садржаје, много више него претходне генерације. Деца од шест година се неретко боље сналазе са технолошким уређајима него њихови родитељи. Није упитно да ли садржаји које деца прате утичу на њихово понашање, него да ли су родитељи довољно упућени у оно што је њима доступно. Од „мора“ доступних садржаја на интернету, потребно је издвојити оне који су корисни за децу и они који штетно делују на њих. Оно чиме смо се бавили у овом раду је управо скретање пажње родитеља на садржаје које деца прате, а који штетно утичу на њихово понашање, с обзиром да већина није узрасно примерена, препуни су агресије и информација које деца предшколског узраста не могу да разумеју и схвате.

Поред тога покушали смо да укажемо и на временски период који деца проводе уз мобилни телефон, таблет или рачунар и колико је важно да се тај временски период сведе на минимум. Из рада који смо представили, а који је настао из активности у којима су учествовале две васпитне групе и родитељи деце, произашла су нека нова решења за квалитетно провођење слободног времена са децом, као и како испратити и усмерити децу на квалитетан садржај примерен узрасту. Заједничким залагањем родитеља и предшколске установе, важно је на време деловати на социокултурне системе, бити у току са њима и искористити најбоље стране технолошки савременог доба у којем одрастају и одрастаће нове генерације.

Кључне речи: деца, технологија, васпитач, родитељи, васпитање.

Татјана Ристивојевић
Јасмина Боуали Станојковић
ПУ Др Сима Милошевић, Београд

ГРАЂЕЊЕ КУЛТУРЕ ВРТИЋА

Шта је култура вртића и зашто је важно да се у вртићу бавимо и овим појмом? Управо је ово питање на које ћемо покушати да дамо одговор у раду који следи. Развијање курикулума захтева промене и грађење нових односа у вртићу. Ко су све учесници у грађењу културе вртића? Сви запослени. Деца. Родитељи. Деца, одрасли, експерти из локалне заједнице... Грађење културе је дуготрајан процес у који морамо бити укључени сви, а циљ је добробит детета. Подразумева ме-

ђусобно повезивање и уважавање свих учесника у вртићу, давање подршке. Подразумева и повезивање вртића са ширим контекстом, у циљу препознавања вртића као ћелије система у заједници.

Бенефити добивени на овај начин су велики за све: добробит детета, међусобно уважавање свих учесника заједнице, грађење партнерства са породицом, заједницом... Деца се осећају сигурније, самопозданије, слободније се крећу, истражују, уче, отворенија су у комуникацији. У раду који предстоји приказаћемо начин на који смо градили културу у нашем вртићу и тешкоће са којима смо се сретали и превазилазили.

Кључне речи: култура вртића, заједница која учи, партнерство, хоризонтална повезаност.

Ана Стошевски
Филозофки факултет
Косовска Митровица

ФАКТОРИ КОЈИ УТИЧУ НА РАЗВОЈ И ИДЕНТИФИКАЦИЈУ ДАРОВИТОСТИ КОД ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Даровитост је тема у психологији о којој се у последње време доста говори и пише. Рензули под даровитошћу подразумева даровито понашање, које одражава узајамну повезаност три групе карактеристика, и то: натпросечно интелектуалне способности, мотивација и креативност. Стернберг описује даровитост као изузетну и неуобичајену интелигенцију, која није једнодимензионална и која се може испољавати кроз различите облике, уз вежбање одређене способности кроз интеракцију са средином у којој се појединац налази. Када је у питању концепт даровитости, управо због своје сложености и различитих схватања, један од највећих проблема јесте идентификација даровитог детета у раном узрасту и осмишљавање адекватних програма који би утицали на даљи развој, обогаћивање и побољшавање дететових потенцијала. Циљ овог прегледног рада је да представимо који фактори (средински, породични или унутрашњи) утичу на развој даровитости код детета предшколског узраста. Посебну пажњу бисмо посветили породици, као првој социјалној и емоционалној средини у којој се дете формира и развија.

Са друге стране, треба нагласити значај васпитача у препознавању даровитости код детета, јер после породичног окружења, предшколске установе су друга средина у којој детете проводи највише времена. На овај начин желимо да прикажемо на који начин можемо да препознамо даровито дете и спречимо подбацивање и гушење дететових способности и потенцијала.

Кључне речи: даровито понашање, породица, развој, идентификација.

Данијела Рајић
ОШ *Хајдук Вељко*, Зајечар

ETWINNING ПРОЈЕКТИ У УЧЕЊУ СТРАНОГ ЈЕЗИКА НА РАНОМ УЗРАСТУ

Предмет овог рада је сагледавање могућности које у настави страног језика на раном узрасту пружају еТвиннинг пројекти у циљу мотивисања ученика за учење страног језика и ширењу њихове мултикултуралности. Огроман је значај учења страног језика на раном узрасту, а мотивација се неоспорно сматра круцијалним фактором. Због тога ефективно учење не би требало да се одвија искључиво у оквиру аспекта учионице већ је потребно радити на мотивисању ученика и пружити им што реалније социо-културолошко окружење за учење при чему еТвиннинг платформа пружа савремене и сврсисходне инструменте.

Кључне речи: еТвиннинг пројекти, мотивација, рани узраст, страни језик.

Сања Малинић – Углик
ОШ *Симеон Араницки*, Стара Пазова

ОСПОСОБЉЕНОСТ УЧИТЕЉА ЗА ПРИМЕНУ РАЧУНАРА У НАСТАВИ

Полазећи од чињенице да се у Србији ради на дигитализацији уџбеника поставља се питање колико су учитељи оспособљени за овакав начин рад, али и да ли су школе технички опремљене. Да ли је довољан рачунар и лаптоп како би једна учионица била дигитална?

У овом раду биће речи управо о томе, али и о оспособљености учитеља за примену рачунара и дигиталних материјала у настави. Истраживање које је спроведено ради потребе писања овог рада, обухватило је учитеље из шест школа градске и сеоске средине са територије општина Стара Пазова, Ћуприја, Вршац и Обреновац.

Кључне речи: учитељ, рачунар, компетенције, дигитални уџбеник.